HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.



כבינתי. נוסק"מ נלע"ז: **והיא בי"ב מנה.** כך היתה שוה: **מקנסס חמס.** קללה היא כלומר לא יעלו על לב ולא יזכרו בפיהם המדברם לרעה לפי שרשעים היו שהיו מקיימין קונים בכרכים[ט] ולר"ת כלאים ניהו ולא נלמד מהן רעה לפי שלא לקדקנו בהן מיד היתה חומה שמחוץ לעיר שהיו רשעים לא הוזכרו בבהמ"ד: **סנח קמח כר"ח.** לחמר שביב מרע ובריח שוס הלכך הולך דידיה לאו דוקא דמי: **ויש חומרים כרבנן.** דלכרי שביב מרע ככתובין וכמסורין דמי ואפי' לא מת משלח נמי יתנו ליורשי מקבל כל זמן שלא חזר משלח מדבריו: **כר"ח.** מדתלו טעמא בזמיתה הא אם לא מת יחזרו לו: **מספקא להו.** מי כר"ח מי כרבנן ויכול דמיתת נמי מספקא להו מי מלוה לקייס דברי המת או לא: **תני.** בזמילתיה דר"ח יחזרו למשלח ולא תתני ליורשי משלח דבלא מת עסקינן:

## הדרן עלך המביא קמא

**המביא. בפני נחתם חציו.** לחמ' מן העדים: **ת' אומר בפני נכתב ואחד אומר בו' פסול.** מי כשהגט יוצא מתחת ידי האחד שהוא מביאו ואין חבירו שליח בהבאתו מש"ה פסול דלשליח מצריכים רבנן למימר בקבלה ולמאן דמוקי לה בגמ' כשששיהם שלוחים אפ"ה פסול דכיון דאחד הוא דאיכא אחתים' ואיהו לא קמסהיד אכתיבה אתי לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא בע"א כדאמרן בשמעתא קמא דפ"ק (ג.). שנים שאומרי' בפנינו נכתב ושלישי אומר בפני נחתם נמי פסול משום האי טעמא גופיה ור' יהודה אף בראשונה פי' הא' אומר בפני נכתב וא' אומר בפני נחתם כשר ובגמ' מפרש הא תו למה לי הא תנא ליה חדא זמנא המביא גט ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב בפני נחתם אי מההיא הוה אמינא צריך לכתחלה ואי לא אמר כשר קמ"ל דצריך ופסול: פי' אע"ג דקי"ל כ[ט] לפי שאין עדים מצויין לקיימו ולשמה לא חיישינן ולכך תקנו שיאמר בפני נחתם כדי לקיים החתימה דאי אתי בעל לבסוף ומערער שלא כתבתיו אני ומזוייף הוא לא

**כבינתי לבתי והיא בשנים עשר מנה ומתה וקיימו חכמים את דבריה אמר להם בני רוכל תקברם אמם ת"ק כר"א ור' נתן ור' יעקב נמי כר"א אע"ג דמית לא אמרינן מצוה לקיים דברי המת ויש אומרים כרבנן ור' יהודה הנשיא[ו] שאמר משום ר"מ כר"א מיהו היכא דמית אמרינן מצוה לקיים דברי המת וחכמים אומרי' יחלוקו מספקא להו וכאן אמרו שודא עדיף ור"ש הנשיא מעשה אתא לאשמועינן[ז] אבעיא להו ר"ש הנשיא נשיא הוא או משמיה דנשיא קאמר ת"ש דאמר רב יוסף הלכה כר"ש הנשיא ועדיין תיבעי לך נשיא הוא או דקאמר משמיה דנשיא תיקו גופא אמר רב יוסף הלכה כר"ש הנשיא והא[ח] קיו"ל דברי שביב מרע ככתובין וכמסורין דמו רב יוסף מוקי לה בבריא והא ליורשי משלח קאמר[ט] וקיו"ל[י] מצוה לקיים דברי המת תני יחזרו למשלח:**

## הדרן עלך המביא קמא

**המביא**[יא] גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב אבל לא בפני נחתם בפני נחתם אבל לא בפני נכתב[יב] בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו בפני נכתב חציו ובפני נחתם כולו פסול[יג] אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול שנים אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול ר' יהודה מכשיר[יד] אחד אומר בפני נכתב ושנים אומרים בפנינו נחתם כשר: **גמ'** הא תו ל"ל הא תנא ליה חדא זימנא[טו] המביא גט ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אי מההיא הוה אמינא[טז] צריך ואי לא אמר כשר קמ"ל: בפני נכתב חציו ובפני נחתם כולו פסול: הי חציו אלימא חציו ראשון[יז] והאמר ר"א אפילו לא כתב בו אלא שיטה אחת לשמה[יח] שוב אינו צריך אלא אמר רב אשי אחרון: בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו פסול: אמר רב חסדא ואפילו שנים מעידים על חתימת יד שני פסול מאי טעמא או כולו בקיום הגט או כולו בתקנת חכמים מתקיף לה רבא[יט] מי איכא מידי דאילו אמר חד כשר השתא דאיכא תרי פסול אלא אמר רבא אפי' הוא**

**ורבי יהודה הנשיא בו' כר"א והיכא דמת אמרינן מצוה לקיים בו'.**[א] פירוש היכא דמת נותן קודם שמת המקבל אבל דברי שביב מרע כמסורין דמו אפילו מת מקבל ברישא כדפירשנו לעיל: **או** דקאמר משמיה דנשיא. לפי שלא מלינו שהיה נשיא קבעי שמת מיסר התנא מדבריו והיה לו לשנות אמר ר"ש הנשיא אומר ופשיט מרע יוסף ומי עדיין שביב הנשיא אומר או דקאמר משמיה דנשיא שוה כענין זה בב"ק (דף נט:) ר' יעקב משלח אלי מזך ופריך ר' יעקב מאי עבידתיה:

## הדרן עלך המביא קמא

**המביא. בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו.** גגמ' משמע דלרבי בריש בפני נחתם כולו בפני נכתב חציו ותימה למ"ד לפי שאין עדים מצויין לקיימו כיון דתנא בפני נכתב חציו ומחתם כולו פסול כ"ש בפני נחתם חציו ואומר ר"י דלמ"ד לפי שאין עדים מצויין לקיימו אפי' בבריא מצוה לקיים דברי המת וי"ל. תוס' הל"ש. ועי' מהכ"מ פ"ג מה' גט ומהכ"ס שף שפי' בע"מ מה' קש"ג שמשמע דרב חסדא סבר לפי שאין עדים מצויין לקיימו. תוס' הל"ש. ג. וה"פ, מי איכא מידי דאילו אמר חד כשר כלומר אי אמר בפני נחתם על שתי החתימות כשר, השתא דאיכא על החתימה השניה שנים פסול, אלא אמר רבא אפי' הוא ואחר מעידין על חתימת יד שני פסול, ואיהו לחודיה אי אמר ידעתי פשיטא דלא מהימן אלא אפי' הוא ואחר פסול. תוס' הל"ש. ד. והשתא ניחא דאתי לאיחלופי משום דאיהו לחודי' לא מהימן לומר כמו בשאר קיום שטרות. שם. ה. כלומר באותו לשון עצמו שהעיד על חציו אם היה גומר אותו לשון. שם. ו. גם על העד השני, היה. שם. ז. [של] עד השני. שם.

## פסקי רי"ד (המשך)

משגחינן ביה הא אמרן לעיל (ג.) דצריך שיאמר גם בפני נכתב ומעיד על כל הכתיבה שנכתב לשמה גזירה דלמא אתי לאיחלופי בקיום שטרות בעלמא הימנה רבנן כבי תרי ומ"ה פסול אם לא העיד בין על הכתיבה בין על החתימה: בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו בפני נכתב חציו וכו' הי חציו אילימא חציו ראשון והא א"ר אלעזר אפילו לא כתב בו אלא שיטה א' לשמה שוב אינו צריך פי' שיטה ראשונה שיש שם האיש והאשה והזמן אלא אמר רב אסי חציו אחרון: בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו פסול פי' עד אחד וכיון שלא קיים כל החתימה פסול דכיון דלא שכיחי שיירתא חיישינן דלמא אתי בעל ומערער ונמצא גט בטל ובניה ממזרים הלכך לא תנינא בו: אמר רב חסדא ואפי' שנים מעידים על חתימת יד שני פסול מ"ט או כולו בקיום הגט או כולו בתקנת חכמים פי' הא' נתקיים בשני עדים כדרך קיום שטרות והעד האחד נתקיים בעדות השליח שהוא תקון חכמים דהימנה כבי תרי ובינעון או כולו כתקון חכמים או כולו כקיום שטרות: מתקיף [לה] רבא ומי איכא מידי דאילו אמר חד כשר והשתא

---

**מסורת הש"ס**

ט) נכמ"י נוסק"מ נלע"ז. שמאר משום ר' יעקב שמאר וכו'. ג) ע"ל יג. [ב"ב קנא. קנה.]. ד) [ג"ז קנא. קנה.]. ה) [גירסת הרא"ש כמו שהיא בפרקין ע' תוס']. ו) [ע' תוס' לקמן יח. ד"ה אחד אומר וכו']. ז) [לעיל ב., ג.]. ח) [ברכות טו: וש"נ]. ט) [לעיל ה:, ב"ב קנו.]. י) [לקמן טז:]. יא) [לקמן טז:]. יב) [לקמן יג.].

יג) שייך לע"ב.

**מוסף רש"י**

כבינתי. נוסק"מ נלע"ז על שם שעושין כמין קלסי מתכת לתכר הכגוד (שבת נד.). פרמור"ל וזוג"ש ומשכנרין נוסק"מ שמתכנרין בה פתיחות פי המלוק (שבועות ו:). **וקיימו חכמים את דבריה.** שם מתנת שביב מרע גלח שיור היתה, מיכא למימר דמודה ר"ש במלוה ממתח מיתה ללא בעי קנין והוא דמית דהא לא מיבעי לאוקומי מעמה דבני רוכל במלוה ממתח מיתה, ואם מתנת שביב מרע במקלת היתה ומיבעי לן לאוקומי במלוה ממתח מיתה כדאוקימנן לעיל (ב"ב קנא:) דהא מתנת שביב מרע במקלת כולי עלמא מודים ללא מיקנא ר"ש אפילו במלוה ממתח מיתה (רשב"ם ב"ב קנו:). **בני רוכל תקברם אמם.** אין מניחין רואין מבני רוכל דרשעים היו ולולי שמקנסס חמס כדמפרש טעמא בגמרא וקנסא הוא לקנסוס רבנן לקייס מתנת חמס לנתה גלח קנין (שם).

הדרן עלך המביא קמא **המביא גט ממדינת הים.** כל מו"ל קמי ליה מדינת הים כר מנכל (לעיל ב.). צריך. שליח המביאו **לומר בפני נכתב ובפני נחתם.** ושליח זה הטעל עשאו שליח להולכה (שם).

**פסקי רי"ד**

**המביא** גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב אבל לא בפני נחתם בפני נחתם אבל לא בפני נכתב בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו בפני נכתב חציו ובפני נחתם כולו פסול א' אומר בפני נכתב וא' אומר בפני נחתם פסול שנים בפנינו נכתב וא' אומר בפני נחתם פסול ור' יהודה מכשיר א' אומר בפני נכתב ושנים אומרים בפנינו נחתם כשר (כר). א' מן העדים אומר בפני נכתב וא' אומר בפני נחתם פסול או כשהגט יוצא מתחת ידי האחד שהוא מביאו ואין חבירו שליח בהבאתו מש"ה פסול דלשליח מצריכים רבנן למימר בקבלה ולמאן דמוקי לה בגמ' כשששיהם שלוחים אפ"ה פסול דכיון דאחד הוא דאיכא אחתים' ואיהו לא קמסהיד אכתיבה אתי לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא בע"א כדאמרן בשמעתא קמא דפ"ק (ג.). שנים שאומרי' בפנינו נכתב ושלישי אומר בפני נחתם נמי פסול משום האי טעמא גופיה ור' יהודה מכשיר דכיון דמצריכינן נמי לא מת משלח נמי יתנו ליורשי מקבל כל זמן שלא חזר משלח מדבריו: **כר"ח.** מדתלו טעמא בזמיתה הא אם לא מת יחזרו לו: **מספקא להו.** מי כר"ח מי כרבנן ויכול דמיתת נמי מספקא להו מי מלוה לקייס דברי המת או לא: **תני.** בזמילתיה דר"ח יחזרו למשלח ולא תתני ליורשי משלח דבלא מת עסקינן:

## הדרן עלך המביא קמא

**המביא. בפני נחתם חציו.** לחמ' מן העדים: **ת' אומר בפני נכתב ואחד אומר בו' פסול.** מי כשהגט יוצא מתחת ידי האחד שהוא מביאו ואין חבירו שליח בהבאתו מש"ה פסול דלשליח מצריכים רבנן למימר בקבלה ולמאן דמוקי לה בגמ' כשששיהם שלוחים אפ"ה פסול דכיון דאחד הוא דאיכא אחתים' ואיהו לא קמסהיד אכתיבה אתי לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא בע"א כדאמרן בשמעתא קמא דפ"ק (ג.). שנים שאומרי' בפנינו נכתב ושלישי אומר בפני נחתם נמי פסול משום האי טעמא גופיה ור' יהודה מכשיר דכיון דמצריכינן נמי לא מת משלח נמי יתנו ליורשי מקבל כל זמן שלא חזר משלח מדבריו: **כר"ח.** מדתלו טעמא בזמיתה הא אם לא מת יחזרו לו: **מספקא להו.** מי כר"ח מי כרבנן ויכול דמיתת נמי מספקא להו מי מלוה לקייס דברי המת או לא: **תני.** בזמילתיה דר"ח יחזרו למשלח ולא תתני ליורשי משלח דבלא מת עסקינן:

## הדרן עלך המביא קמא

**המביא**[יא] גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב אבל לא בפני נחתם בפני נחתם אבל לא בפני נכתב[יב] בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו בפני נכתב חציו ובפני נחתם כולו פסול[יג] אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול שנים אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול ר' יהודה מכשיר[יד] אחד אומר בפני נכתב ושנים אומרים בפנינו נחתם כשר: **גמ'** הא תו ל"ל הא תנא ליה חדא זימנא[טו] המביא גט ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אי מההיא הוה אמינא[טז] צריך ואי לא אמר כשר קמ"ל: בפני נכתב חציו ובפני נחתם כולו פסול: הי חציו אלימא חציו ראשון[יז] והאמר ר"א אפילו לא כתב בו אלא שיטה אחת לשמה[יח] שוב אינו צריך אלא אמר רב אשי אחרון: בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו פסול: אמר רב חסדא ואפילו שנים מעידים על חתימת יד שני פסול מאי טעמא או כולו בקיום הגט או כולו בתקנת חכמים מתקיף לה רבא[יט] מי איכא מידי דאילו אמר חד כשר השתא דאיכא תרי פסול אלא אמר רבא אפי' הוא

**ורבי יהודה הנשיא בו' כר"א והיכא דמת אמרינן מצוה לקיים בו'.**[א] פירוש היכא דמת נותן קודם שמת המקבל אבל דברי שביב מרע כמסורין דמו אפילו מת מקבל ברישא כדפירשנו לעיל: **או** דקאמר משמיה דנשיא. לפי שלא מלינו שהיה נשיא קבעי שמת מיסר התנא מדבריו והיה לו לשנות אמר ר"ש הנשיא אומר ופשיט מרע יוסף ומי עדיין שביב הנשיא אומר או דקאמר משמיה דנשיא שוה כענין זה בב"ק (דף נט:) ר' יעקב משלח אלי מזך ופריך ר' יעקב מאי עבידתיה:

## הדרן עלך המביא קמא

**המביא. בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו.** גגמ' משמע דלרבי בריש בפני נחתם כולו בפני נכתב חציו ותימה למ"ד לפי שאין עדים מצויין לקיימו כיון דתנא בפני נכתב חציו ומחתם כולו פסול כ"ש בפני נחתם חציו ואומר ר"י דלמ"ד לפי שאין עדים מצויין לקיימו אפי' בבריא מצוה לקיים דברי המת וי"ל. תוס' הל"ש. ועי' מהכ"מ פ"ג מה' גט ומהכ"ס שף שפי' בע"מ מה' קש"ג שמשמע דרב חסדא סבר לפי שאין עדים מצויין לקיימו. תוס' הל"ש. ב. מכאן ג. וה"פ, מי איכא מידי דאילו אמר חד כשר כלומר אי אמר בפני נחתם על שתי החתימות כשר, השתא דאיכא על החתימה השניה שנים פסול, אלא אמר רבא אפי' הוא ואחר מעידין על חתימת יד שני פסול, ואיהו לחודיה אי אמר ידעתי פשיטא דלא מהימן אלא אפי' הוא ואחר פסול. תוס' הל"ש. ד. והשתא ניחא דאתי לאיחלופי משום דאיהו לחודי' לא מהימן לומר כמו בשאר קיום שטרות. שם. ה. כלומר באותו לשון עצמו שהעיד על חציו אם היה גומר אותו לשון. שם. ו. גם על העד השני, היה. שם. ז. [של] עד השני. שם.

**פסקי רי"ד (המשך)**

משגחינן ביה הא אמרן לעיל (ג.) דצריך שיאמר גם בפני נכתב ומעיד על כל הכתיבה שנכתב לשמה גזירה דלמא אתי לאיחלופי בקיום שטרות בעלמא הימנה רבנן כבי תרי ומ"ה פסול אם לא העיד בין על הכתיבה בין על החתימה: בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו בפני נכתב חציו וכו' הי חציו אילימא חציו ראשון והא א"ר אלעזר אפילו לא כתב בו אלא שיטה א' לשמה שוב אינו צריך פי' שיטה ראשונה שיש שם האיש והאשה והזמן אלא אמר רב אסי חציו אחרון: בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו פסול פי' עד אחד וכיון שלא קיים כל החתימה פסול דלא שכיחי שיירתא חיישינן דלמא אתי בעל ומערער ונמצא גט בטל ובניה ממזרים הלכך לא תנינא בו: אמר רב חסדא ואפי' שנים מעידים על חתימת יד שני פסול מ"ט או כולו בקיום הגט או כולו בתקנת חכמים פי' הא' נתקיים בשני עדים כדרך קיום שטרות והעד האחד נתקיים בעדות השליח שהוא תקון חכמים דהימנה כבי תרי ובינעון או כולו כתקון חכמים או כולו כקיום שטרות: מתקיף [לה] רבא ומי איכא מידי דאילו אמר חד כשר והשתא

---

**מסורת הש"ס**

צג א מיי' פ"ד מהל' זכייה ומ"ת סי' ס טוש"ע ח"מ סי' רנב סעיף ב:

**א** ב מיי' פ"ו מהלכות גירושין הל' יג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמב סעי' טז:

**ב** ג מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעי' יט:

**ג** ד ה מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעי' טו:

**ד** ו מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעיף טז:

**גליון הש"ס**

גמ' **איבעיא** להו ר"ש הנשיא. ע' בתר שבע פ"ג דסוגיות דף יג ע"א ד"ה כגון תני:

**לעזי רש"י**

נושק"א. סיכה, מכבנה.

**מוסף תוספות**

א. וא"ת מאחר דקיי"ל מצוה לקיים דברי המת אמאי הוצרכו חכמים לומר דברי שביב מרע ככתובין וכמסורין דמו, תיפוק ליה אפי' בבריא מצוה לקיים דברי המת וי"ל. תוס' הל"ש. ועי' מהכ"מ פ"ג מה' גט ומהכ"ס שף שפי' בע"מ מה' קש"ג שמשמע דרב חסדא סבר לפי שאין עדים מצויין לקיימו. תוס' הל"ש. ב. מכאן ג. וה"פ, מי איכא מידי דאילו אמר חד כשר כלומר אי אמר בפני נחתם על שתי החתימות כשר, השתא דאיכא על החתימה השניה שנים פסול, אלא אמר רבא אפי' הוא ואחר מעידין על חתימת יד שני פסול, ואיהו לחודיה אי אמר ידעתי פשיטא דלא מהימן אלא אפי' הוא ואחר פסול. תוס' הל"ש. ד. והשתא ניחא דאתי לאיחלופי משום דאיהו לחודי' לא מהימן לומר כמו בשאר קיום שטרות. שם. ה. כלומר באותו לשון עצמו שהעיד על חציו אם היה גומר אותו לשון. שם. ו. גם על העד השני, היה. שם. ז. [של] עד השני. שם.

---

ט) עי' ר"ח לעיל סוף דף כ: